

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Can Riera
Emplaçament Camí al Mas Arbocet
Alçada: 381

Coordenades:

Latitud: 41.7103
Longitud: 1.91658
UTM Est (X): 409867
UTM Nord (Y): 4618179

Classificació

Número de fitxa 08182 - 36
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: El propietari l'utilitza per a endreçar-hi el material de rec i les eines de treball.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 08181A004000360000OR
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 17/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el vessant septentrional del Torrent de la Font de l'Àlber; en unes terrasses d'oliveres. És una construcció de planta doble, composta per dues estances separades (sense comunicació interior), formant un únic cos. Presenta una planta rectangular de 5,40 metres de façana; a l'esquerra, l'estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a la dreta, l'estança pel pagès o vinyataire. Està integrada al mur per la part posterior i recolzada a un marge de terra per la part oest. L'aixopluc presenta una estructura troncocònica, amb coberta de filada de lloses (un total de quatre de grans dimensions). Mesura 1,40 metres d'amplada per 1,85 metres d'alçada i una fondària total de 2,30 metres. El gruix dels brancals és de 0,50 metres, que es van eixamplant per poder aguantar el sostre. Al fons, a la dreta, hi ha la menjadora, feta al damunt d'un muret de 0,80 metres d'alçada per 0,40 metres de fondària. La barraca pel pagès, aprofita el mateix mur de construcció. És de planta quadrangular, de 2,20 per 2,30 metres (mesures preses a l'interior). La coberta és de lloses per aproximació de filades. El cobriment de terra i pedruscall es manté força bé gràcies a la presència de crespínells (plantes crasses incloses al gènere *Sedum*), tot i que ha perdut alguna llosa plana del voladís. El gruix dels murs és de 65 cm. Els brancals o muntants són verticals, fets amb blocs de pedra força ben escairats. Conserva una porta de fusta que mesura 1,15 metres d'alçada per 0,67 m d'amplada. Per la part interior, damunt de la llinda, hi ha una lleixa. Entrant a mà dreta hi ha les restes d'una petita llar de foc amb xemeneia. El fumeral està tapat actualment amb una pedra. També disposa de 6 tinells de diferents mides. La barraca està orientada al sud-est.

Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3031.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

